

ХРЕСЧЕН САССИ

ЮН КУН

2014,
юпа, 22

82 (2494) ¹
Хакё ирёлё
Эрнере икё хут тухать

1991 сұлхи ака уйахён 21-мёшёнче тухма тытәннә

Сут җанталак синкерне җентерсе

Юпа уйахён 17-мёшёнчи җанталак халәха самаях шар кәтартрё. Республикан җурҗёр районёсенче пәрлә җумәрпа йёпе юр җунәран сұл-йёре, йываҗсене, электролиние пәрлантарчё. Җавна май йываҗсем хуҗалса анчёс, җутә юписем тўнчёс, пралуксем таталчёс.

Инкекён ури саккәр

Республика тата муниципалитет йёркеленёвёсенчи влаҗ тытәмёсенче, Чрезвычайла лару-тәру енёпе ёҗлекен патшаләх комитечё, «Чәвашэнерго», ЧР Строительство, архитектура тата сурт-йёр министрствинче оперативла штабсем йёркеленё. Юсавән 51 бригади (300 яхән сын тата 68 техника) ёҗе тытәннә. Инкек пулнә вырәнсене республика тулашёнчи җәлавҗәсем те ситнё. Сәмахран, Ульяновск, Саратов, Оренбург, Пенза, Чул хула, Киров, Владимир облаҗсёсемпе Пермь крайёнчен тата Мордва Республикинчен килнё бригадәсем пуләшу кўреҗсё. Вёсене пурәнмалли кётеспе тивёстернё, пурне те вёри апат җитерёҗсё.

Аварие пётерме малтанхи кунах 79 бригада (385 сын) тата 98 техника хутшәннә.

Тёп хулар тата чылай ялта электропередача линийёсем таталнәран халәх җутәсәр юлнә. Сут җанталак ытларах Элёк, Вәрнар, Куславка, Красноармейски, Хёрлё Чутай, Муркаш, Вәрмар, Җёрпў, Шупашкар, Җёмёрле тата Етёрне районёсенче шар кәтартрә. Җёрпине яхән сын җутәсәр юлнә. Республикан кәнтәр районёсенче вара җут җанталак синкерё паләрман.

Җак кун сұл-йёр җинче 107 авари пулнине паләртарҗсё. ЧР Шалти ёҗсен министрствин пёлтернё тәрәх – җанталак улшәнни сұл җинчи лару-тәрәва япәхлатнә. Аварире сын вилнё тёслёх те пур, улттән аманнә. Унсәр пуҗне йываҗсем тўннё май Шупашкарта 22 автомобиль сиенленнё. Республикәра җакнашкәл тепёр виҗё тёслёх пулнә. Сәмах май, юпа уйахён 17-мёшёнче тёп хулар сұл-йёр инспекторёсем «Усёр водитель» рейд ирттернё. Виҗё водитель җанталәка пәхмасәрах руль умне усёр ларнине паләртрнә вёсем. Усёр сыншән тинёс те чёр куҗси таран тени тёрёсех икен. Юпа уйахён 17-19-мёшёсенче вара сұл җинче 211 авари пулнә. Вёсенче 17 сын аманнә, 2 сын вилнё.

Ачасем каникулта

ЧР Пусләхё Михаил Игнатёв ертсе пинипе Чрезвычайла лару-тәру енёпе ёҗлекен комиссин тата оперативла штабән пёрлехи ларәвёнче юпа уйахён 19-мёшёнче район пусләхёсем 53 шулпа 23 ача садикё җутәсәр тата ашәсәр юлнине пёлтернё. «Юрать-ха, синкерлё җанталәкән малтанхи кунёсем канмалли кунсемпе пёр килчёс, ачасем шәнмарёс – тенё Михаил Васильевич. Хай

җавәнтах ЧР Вёренў министрствине шулсенче кёрхи каникул вәхәтне куҗарма ыйтнә.

Юпа уйахён 21-мёшёнчен пусласа республикәри 3500 ытла ачашән каникул пусланнә. 15 ача садне сўрекен 700-е яхән шәпәрлан хальлөхе ашшө-амәшөпе килте ларать. Ытларах Элёк, Сёнтёрвәрри, Муркаш, Җёрпў, Шупашкар тата Етёрне районёсенчи шулсемпе ача сачёсем җутәсәр тата ашәсәр юлнә. ЧР вёренў министрё Владимир Иванов сивёч ыйтусене җывах вәхәтрах татса пама паләртрнә.

Кану кунёсёр

Юпа уйахён 20-мёшёнче Чәваш Ен Пусләхё Михаил Игнатёв республика Правительствин членёсемпе, федерацин ёҗ тәвакан влаҗ органёсен тата хула округёсен ертўсисемпе планерка ирттернё. Видеоконференци мелөпе йёркеленё канашләва муниципалитет йёркеленёвёсен пусләхёсем те хутшәннә.

Тёп ыйту – җанталәка пула шар курнә ялхулана электричествәпа җёнёрен тивёстерме пусласси.

ЧР строительство министрё Олег Марков паләртрнә тәрәх – чрезвычайла лару-тәрәва сирме пётём вая пухнә: «Атәл җинчи МРСК» АУОН 121 юсав бригади тата 137 техника таләкөлөх ёҗлеҗсё. Җавән пекех строительство организациёсемпе коммуналлә предприятисен техникине те явәстарнә. Территорисенче выртәкан йываҗ-турата тасатма халәх та хутшәннә. Сәмахран, кану кунёсенче Шупашкар

районёсенче 500 ытла сын ёҗленё.

Ял-хулана электричествәпа тивёстерекен объектсене юсассипе сыхәннә ёҗсене чрезвычайла лару-тәру режимёнче пурнәҗсәҗсё. Пёр таләкра 34 пин сынна электроэнергипе тивёстерессине җёнёрен йёркеленё.

Юпа уйахён 19-мёшёнче Чәваш Ен Пусләхё сиенленнё объектсене хай тёрёсленё. Вәл Шупашкарти Пржевальский урамёнче пулнә, территории йываҗ-туратран тасатма хутшәннә. Җавән пекех Михаил Васильевич «Чәвашэнергон» чрезвычайла лару-тәру сиенне пётеренёне паләрнә ёҗсөнёсене сөхет парнеленё.

Тәкак самаях

Экспертсем пан улми, груша йываҗсёсем пәр катрамёсене хальлөхе йәтса ларма пултәрассине паләртарҗсё. Мёншён тесен вёсене хёллехи вәхәтра та җәмәл мар: юр та хўсе каять. Пәрлә җумәр вёсен тымарёсене амантман. Җанталәк ашәтсан пәр катрамёсем ирёлёс.

ЧР Сут җанталәк министрствин вара маларах паләртрнә тәкак шайне кәтартрнә: пәрлә җумәр вәрман хуҗаләхне 5 млн таран сиенлетнё. Ытларах Сёнтёрвәрри, Сәнав, Шупашкар тата Етёрне вәрманләхёсенчи йываҗсёсем шар курнә. Мёншён тесен синкер җанталәк Атәл тәрәхёнче алхаснә, Җёрпўрен иртеймен. Пётёмөшле тәкак – 4,83 млн тенкё. 4600 кубла метр йываҗ сиенленнё. Хальхи вәхәтра вәрманҗәсем үкнө, хуҗәлнә йываҗсене ятарлә техникапа пустарәҗсё.

Сут җанталәк синкерё аграрисене те хытах пырса җапрё. Вай илсе аталанма пусланә кёрхи культураҗсен 30 процентчө пәрла витёнчө. Ирнө сұлсенче пәр айне пулнине калча пётнө тёслөх сахал мар. Хальхинче те акни-лартни сая кайё-ши?

ЧР ял хуҗаләх министрё Сергей ПАВЛОВ паләртрнә тәрәх – кёрхисем хёл җаҗма хатёрленнө май усме пәрахаҗсё. Пәр ирёлсенех калча ытлашши сиенленеймө. Пәрлә җумәр тата йёпе юр улма-сырла йываҗсёсене те самай шар кәтартрё. Пәрланса ларнә туратсем йываҗраша чәтаймасәр шатәрах хуҗалса анчөс. Вёсене суркунеччен җапла лартаймән. Җанталәк кәшт ашәтсанча хуҗалса аманнә туратсене касса пуҗтарма сөнет министр. Шел, пәрланса ларнә улма-сырла йываҗсёсенчен җитес сұл пысәк тухаҗ илесси иккёлентерет.

Электропередача линийёсем татәлнине ял хуҗаләх организациёсенче 40 ферма җутәсәр юлнә. Пёчөкрех фермәсенче сынсем ёнесене аләпах сунә-ха. Пысәк комплексенче вара ёнесене пёр-икё таләк сәваймасәр тәрәтрнә. Энергетиксем фермәсенче дизель-генераторсем хута янипе кәна ёҗе йёркелесе яма пултәрнә.

– Юпа уйахён 20-мөшө тёлне 20 ферма җутә җитернө. Ёнерпе паян вара – ытти объект. Сут җанталәк инкекё хуҗаләхсене пысәк тәкак кәтартрё. Җак тапхәрта сөт суса илесси паләрмаллах чакса кайрө. Сәвәйма унчөнхи шая җитерме 6-7 кун кирлө, – терё ЧР ял хуҗаләх министрөн сүмө Алексей САМАРКИН.

Анатолий Иванович ПРОХОРОВ, Элёк район администрацийён ял хуҗаләх пайён пусләхё:

– Җанталәк пирён района та пысәк шар кәтартрё. Юпа уйахён 17-мөшөнче «Новый путь», Ульянов ячёллө, «Авангард», «Правда» хуҗаләхсен фермисем җутәсәр тәрса юлчөс. Паллах, инкеке җийёнчех сиресишён хамәртан мён килнине пётөмлөх тумә тәрәшрәмәр. «Правда» хуҗаләх тепёр куннех җутә җитерчө. Ыттисенче дизель-генераторсем вырнаҗтартамәр. «Новый путь» хуҗаләхра халё те ун хўттипех ёне сәваҗсө, тислөк кәларәҗсө. Җөвөс ялөнче җутә юпи үкнө. Ана ёҗе кёртме хамәр патри сынсемпе пёрлөх Ульяновск, Оренбург тәрәхёсенчен килсе җитнө бригадәсем те пуләшаҗсө. Ё слекенсене икё хут апат җитерессине йёркеленё. Паян-ыран мён пур ёҗе вёслессе шанәпәр. Инкек тәкакё-и? Пёлетёр ёнтө, ёнене пёр кун суманниех пысәк тәкак. Малтанхи йёркене кёрсе җитме ёнене 3 эрне майлә кирлө. «Новый путь» хуҗаләх пирки калас пулсан 1 миллион тенкөлөх тәкак курчө те ёнтө.

Пирён районта хресчен (фермер) хуҗаләхёсем ытларах усен-тәран туса илессипе ёҗленө, җавәнпа җав тери пысәк шар курчөс теме сук. Җапах та вёсен хушшинче купәста касса пётөрменнисем те пур. Халё вёсем пикенсех купәста касаҗсө. Җанталәка сәнаса тәракансем җитес кунсем тата сивөрөх пуласса паләртарҗсө, җавна май җёрнекунне пёлмесёр ёҗлетпёр.

**Валентина ПЕТРОВА,
Лариса НИКИТИНА,
Елена НИКОЛАЕВА.**

Сән үкерчөсене www.sar.ru сайтран илнө

